

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****568. Nowe stanowiska *Dytiscus latissimus* LINNAEUS, 1758 i *Graphoderus bilineatus* (DEGEER, 1774) (Coleoptera: Dytiscidae) w Polsce**

New records of *Dytiscus latissimus* LINNAEUS, 1758 and *Graphoderus bilineatus* (DEGEER, 1774) (Coleoptera: Dytiscidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Dytiscidae, *Dytiscus latissimus*, *Graphoderus bilineatus*, Natura 2000, protected species, new records, Poland.

W roku 2010 autorzy wykonywali badania monitoringowe, dwóch gatunków z załącznika II i IV dyrektywy siedliskowej: pływaka szerokobrzeżka – *Dytiscus latissimus* L. i kreślinka nizinnego – *Graphoderus bilineatus* (DEGEER), w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – „Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000”, prowadzonego na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Są to gatunki zagrożone w skali europejskiej (HENDRICH, BALKE 2005: Schriftenreiche für Landschaftspflege und Naturschutz, **69**, 1: 378-396). W Polsce objęte ochroną gatunkową (Rozporządzenie 2011). *D. latissimus* L. jest również umieszczony w Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (PAWŁOWSKI i in. 2002: 88-110) i posiada kategorię VU (gatunek narażony). Każda opublikowana informacja o stanowisku ich aktualnego występowania jest cenna, by poznać rozsiedlenie tych chrząszczy w naszym kraju, który być może jest istotną ostoją ich populacji w skali europejskiej.

Zaobserwowaliśmy i stwierdziliśmy kolejne stanowiska tych gatunków w Polsce. Szczegółowe dane dotyczące stanowisk posiada GIOŚ.

***Dytiscus latissimus* L.**

– Pojezierze Pomorskie: specjalny obszar ochrony siedlisk (SOOS) „Szumleś”, Szumleś Królewski vic. (UTM: CF10) ad Kościerzyna, 11 IX 2010 – 1♂.

Gatunki towarzyszące: *Ilybius ater* (DEGEER, 1774) – 1♂, *Ilybius fenestratus* (FABRICIUS, 1781) – 1♂, *Colymbetes striatus* (LINNAEUS, 1758) – 1♀, *Graphoderus cinereus* (LINNAEUS, 1758) – 1♂, 3♀♀, *Cybister lateralimarginalis* (DEGEER, 1774) – 2♀♀, *Dytiscus dimidiatus* BERGSTRÄSSER, 1778 – 1♂, leg. et coll. M. PRZEWOŻNY et K. LUBECKI.

Chrząszcz rozprzestrzeniony w większej części Europy, nie występuje w krajach rejonu Morza Śródziemnego, na wschód dochodzi do środkowej Syberii (NILSSON 2003: [W:] Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Vol. 1: 35-78). Gatunek ten obecnie na terytorium Polski,

jak również w całej Europie, znajduje się w bardzo dużym regresie. Stanowiska jego jeszcze 100 lat temu liczne, obecnie szybko znikają. Przyczyna tego zjawiska nie jest znana i wymaga dalszych badań, w szczególności w odniesieniu do jego biologii i wymagań siedliskowych. Wykazany był z 11, a zatem prawie wszystkich niżowych krain Polski (BURAKOWSKI i in. 1976: Kat. Fauny Pol., XXIII, 4: 1-307). Współcześnie podany tylko z trzech stanowisk na Pojezierzu Pomorskim: Tucholski Park Krajobrazowy, Szumleś Królewski (KLUKOWSKA, TOŃCZYK 2002: [W]: Tucholski Park Krajobrazowy 1985–2000, stan poznania. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego: 441-450; ZAREMBSKA, ZAREMBSKA 2009: Parki nar. Rez. Przyr., 28, 1: 69-74), dwóch na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej: Jezioro Budzyńskie i Bujnów (CERBIN 1997: Wiad. entomol., 16 (2): 119; PRZEWOŻNY, LUBECKI 2004: Wiad. entomol., 23, 4: 215-220) oraz dwóch na Wyżynie Lubelskiej: Poleski Park Narodowy i Kozłowiecki Park Krajobrazowy (BUCZYŃSKI, PIOTROWSKI 2002: Parki nar. Rez. Przyr., 21, 2: 185-194; BUCZYŃSKI i in. 2007: Parki nar. Rez. Przyr., 26, 2: 93-111). Stanowisko odkryte przez autorów potwierdza utrzymywanie się omawianego gatunku w ostoi Natura 2000 „Szumleś”, gdzie chrząszcz ten został niedawno wykazany z innego zbiornika (ZAREMBSKA, ZAREMBSKA 2009: ibid.). Autorzy mieli też możliwość skontrolowania stanowiska na jeziorze Budzyńskim, lecz aktualnego występowania tego gatunku nie potwierdzono. Przez okres czasu od stwierdzenia *D. latissimus* L. (14 lat) warunki w tym jeziorze uległy pogorszeniu i bardzo prawdopodobne jest, że gatunek wyginął. Wydaje się że obszar Pojezierza Pomorskiego jest obecnie refugium dla tego chrząszcza na terenie kraju, gdyż z tej krainy jest on w ostatnich latach systematycznie potwierdzany.

Graphoderus bilineatus (DEGEER)

– Pojezierze Pomorskie: SOOS „Szumleś”, Kamionki vic. (CF10) ad Kościerzyna, 11 IX 2010 – 2♂♂.

Gatunki towarzyszące: *I. fenestratus* (FABR.) – 9♂♂ 2♀♀, *Platambus maculatus* (LINNAEUS, 1758) – 1♀, *Acilius canaliculatus* (NICOLAI, 1822) – 1♀, *Graphoderus cinereus* (L.) – 1♀, leg. et coll. M. PRZEWOŻNY et K. LUBECKI.

– Pojezierze Pomorskie: SOOS „Dolina Piławy”, Nadarzyce vic. (WV92) ad Borne Sulinowo, stanowisko 1, 12 IX 2010 – 2♂♂ 1♀.

Gatunki towarzyszące: *Halipilus immaculatus* GERHARDT, 1877 – 1♀, *I. fenestratus* (FABR.), 3♂♂ 3♀♀, *Hyphydrus ovatus* (LINNAEUS, 1761) – 1 ex., leg. et coll. M. PRZEWOŻNY et K. LUBECKI.

– Pojezierze Pomorskie: SOOS „Dolina Piławy”, Nadarzyce vic. (WV92) ad Borne Sulinowo, stanowisko 2, 12 IX 2010 – 1♂.

Gatunki towarzyszące: *I. fenestratus* (FABR.) – 1♂ 1♀, *Hydaticus transversalis* (PONTOPPIDAN, 1763) – 1♀, leg. et coll. M. PRZEWOŻNY.

– Nizina Wielkopolsko Kujawska: Rogaliński Park Krajobrazowy, rez. „Krajkowo” (XT38) ad Mosina, 14 IX 2010 – 1♂.

Gatunki towarzyszące: *I. fenestratus* (FABR.) – 1♂, *Colymbetes fuscus* (LINNAEUS, 1758) – 1♂, *Hydroporus palustris* (LINNAEUS, 1761) – 1 ex., *Hygrotus versicolor* (SCHALLER, 1783) – 1 ex., *Hyphydrus ovatus* (L.) – 1 ex., leg. et coll. M. PRZEWOŻNY.

Chrząszcz rozprzestrzeniony w większej części Europy, nie występuje w krajach rejonu Morza Śródziemnego, na wschód dochodzi do środkowej Syberii (NILSSON 2003: ibid.). Gatunek w Polsce o wyraźnie nizinym zasięgu występowania, czasem wkraczający na wyżyny, nie znany w ogóle z rejonów górskich i podgórszych, wykazywany z 14 krain (BURAKOWSKI

i in. 1976: *ibid.*). Na Pojezierzu Pomorskim podany współcześnie z dwóch stanowisk: Szczecin i rez. „Jezioro Szare” (ZYCH, WOLENDER 2004: *Przeł. Przyn.*, 15, 1-2: 29-41; PAKULNICKA, ZAWAL 2007: *Parki nar. Rez. Przyn.*, 25, 4: 121-133), nie wykazywany wcześniej z Doliny Piławy i ostoi Natura 2000 „Szumleś”. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany współcześnie także tylko z dwóch stanowisk: rez. „Krajkowo” i Droszków (SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2004: *Wiad. entomol.* 23, Supl. 2: 189-191; PRZEWOŹNY, LUBECKI 2006: *Wiad. entomol.*, 25, 3: 157-163). Stanowisko z rez. „Krajkowo” jest potwierdzeniem dalszego występowania tego chrząszcza na terenie rezerwatu po ponad 10 latach (osobnik wykazany w pracy SIENKIEWICZA i KONWERSKIEGO (2004: *ibid.*) został odłowiony w 2001 roku). Pomimo raczej sporadycznego stwierdzania na terenie Polski, gatunek ten nie wydaje się zagrożony i nie obserwuje się takiego regresu liczebności jak u *D. latissimus* L. Analiza piśmiennictwa, wskazuje że populacja krajowa wydaje się stabilna, jest on spotykany dość regularnie lecz najczęściej obserwowane są pojedyncze osobniki.

Marek PRZEWOŹNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zool. Syst., Poznań
Krzysztof LUBECKI, Racula

569. Nowe stanowisko *Nicrophorus germanicus* (LINNAEUS, 1758) (Coleoptera: Silphidae) na terenie Wyżyny Lubelskiej

New locality of *Nicrophorus germanicus* (LINNAEUS, 1758) (Coleoptera: Silphidae) in the Lublin Upland

KEY WORDS: Coleoptera, Silphidae, *Nicrophorus germanicus*, new record, Lubelska Upland, E Poland.

Dane z literatury wskazują, że *Nicrophorus germanicus* (LINNAEUS, 1758) rozmieszczony jest w Europie od Wysp Brytyjskich i Francji na zachodzie oraz Szwecji na północy i dalej przez całą środkową i wschodnią Europę aż do Kazachstanu, Turkmenii i Iranu w Azji zachodniej, najdalej na południe Europy sięga do północnych Włoch, Siedmiogrodu i Bałkanów (BURAKOWSKI i in. 1978: *Kat. Fauny Polski*, XXIII, 5: 1-356; LÖBL, SMETANA 2004: *Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 2*. Apollo Books, Stenstrup, 942 ss.). W Polsce stwierdzony z nielicznych, rozproszonych stanowisk na terenie 13 krain. Ostatnie dane o występowaniu tego gatunku na terenie Wyżyny Lubelskiej na stanowisku w Kazimierzu nad Wisłą pochodzą z niepublikowanych danych MROCZKOWSKIEGO z 1955 roku (BURAKOWSKI i in. 1978: *ibid.*).

Nicrophorus germanicus (LINNAEUS, 1758) jest to największym gatunkiem padlinożernego chrząszcza w rodzimej faunie Silphidae. Nie wykazuje wąskiej specjalizacji pokarmowej i znajdowany jest zarówno na trupach dużych jak i małych kręgowców, chętnie przylatuje do światła (BURAKOWSKI i in. 1978: *ibid.*).

Autor stwierdził współczesne występowanie tego gatunku w okolicach Lublina:

– Wyżyna Lubelska: Kazimierzówka (UTM: FB17), 5 VI 2008 – 1♂, osiedle nowych domów jednorodzinnych, przy ścianie budynku, leg. et coll. R. CIEŚLAK.

Rafał CIEŚLAK, Świdnik